

Hvem er psykologene til for?

Andreas Høstmælingen
Nasjonalt utviklingssenter for barn og unge (NUBU)
a.t.hostmalingen@psykologi.uio.no

Harald Bækkelund
Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress (NKVTS) og Modum Bad

Marit Coldevin
Nic Waals Institutt

Roger Hagen
Universitetet i Oslo, Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet (NTNU) og Modum Bad

Åste Herheim
Oslo Nye Høyskole

Aina Holmén
Norse Feedback

Karoline Lerstad
BUP Sykehuset Innlandet

Johan Siqveland
Akershus Universitetssykehus og Nasjonalt senter for selvmordsforskning og -forebygging

Signe Hjelen Stige
Universitetet i Bergen

Heidi Svendsen

Psykologers virksomhet er til for befolkningen, som fortjener å vite om det vi gjør, er til nytte eller skade.

Ingen oppgitte interessekonflikter. Alle skribentene har bidratt likeverdig til teksten.

Andreas Høstmælingen

Foto: privat

I Psykologtidsskriftets leder, publisert 28. mars, frykter sjefredaktør Katharine Cecilia Williams for konsekvensene av at Psykologforeningen etter en henvendelse fra Helsedirektoratet har definert kravene til hva som er tilstrekkelig evidens for terapiopplæring i spesialistprogrammet (Williams, 2025). Hun stiller det prinsipielle spørsmålet om en fagforening kan påta seg å definere hva som er godt evidensgrunnlag, eller om det er den enkelte psykolog som står ansvarlig for evidensgrunnlaget for egen praksis.

Vi frykter for konsekvensene av at psykologprofesjonen ikke tar på seg ansvaret for å beskrive grunnlaget for evidensbasert praksis. Både utdanning og videreutdanning av psykologene finansieres i stor grad av det offentlige, og av Norges over 11#000 psykologer jobber de fleste i offentlige tjenester. Helsemyndighetene har dermed en legitim forventning om at psykologer som hjelper befolkningen på vegne av staten, kan vise til hvilke faglige kriterier som ligger til grunn for deres praksis, og at behandlingsmetodene som inngår i psykologers spesialisering, er godt underbygd av kunnskap. #Psykologenes legitimitet står og faller på at vi kan vise at vi er til hjelp for befolkningen.

Klinisk ekspertise

I møte med enkeltpasienter handler evidensbasert praksis om at psykologen må resonnerer og fatte beslutninger basert på sammenstilling av et bredt spekter av kunnskapskilder (ikke bare effektstudier; Melchert et al., 2024; Satterfield et al., 2009). I denne situasjonen må psykologen bruke sin kliniske ekspertise for å sikre at kunnskapen tilpasses pasientens individuelle behov. Dette betyr også at en enkelt forskningskilde (enten det er effektstudier eller andre) ikke kan detaljstyre psykologens beslutning i den konkrete behandlingssituasjonen (American Psychological Association, 2006).

Før psykologene går inn i terapirommet, har de imidlertid lært seg en eller flere behandlingsmetoder. Og spørsmålet man på gruppenivå må stille seg, er om vi som profesjon og samfunn mener det finnes noen kvalitetskriterier for hvilke metoder vi skal tilby opplæring i. Som profesjon har vi et ansvar for å svare på om behandlingsmetodene våre gjør psykologer bedre i stand til å fatte gode beslutninger og bidra til bedring for grupper av pasienter sammenlignet med å bruke andre metoder eller ingen metoder. For eksempel kan bruken av psykologisk debriefing være potensielt skadelig for mennesker som har vært utsatt for traumatiske hendelser (American Psychological Association, Division 12, 2017). Når vi får slik kunnskap, bør dette være en indikasjon på at vi skal være forsiktig med å tilby slik opplæring. Profesjonen bør vise myndighetene at vi

tar ansvar ved at godkjente metodeopplæringer kan vise til at de på gruppenivå virker og ikke er skadelige.

En nedre grense

Å stille krav om at en behandlingsmetode skal kunne vise til effekt på gruppenivå, er derfor ikke et elendig evidenskriterium. En av forfatterne har grundig redegjort for dette evidenskravet i artikkelen som ble tildelt Bjørn Christiansens minnepris for 2024 av Psykologtidsskriftets redaksjonsråd. Effektforskning om metodens generelle virkning på gruppenivå bør foreligge for å kunne anvendes i kunnskapsbasert praksis, og bør utgjøre en nedre grense for hvilke behandlingsmetoder tjenestene slipper inn i tiltaksvifta si (Høstmælingen, 2023).

Påstander om at Psykologforeningen ikke skal påta seg ansvaret for å definere hva som er et godt forskningsmessig grunnlag for praksis, er også en lissepasning til alle som ønsker å frata Psykologforeningen ansvaret for egen spesialistordning. Hvis ikke vi tar ansvar for å beskrive evidenskravene for metoder vi tilbyr opplæring i, vil andre gjøre det for oss.

Et ukontroversielt krav

Effektstudier er altså ikke den eneste typen forskning en kliniker trenger for å arbeide i tråd med Prinsipperklæringen om evidensbasert psykologisk praksis (Norsk psykologforening, 2007). Samtidig burde det være ukontroversielt å kreve at behandlingsmetoder bør kunne vise til at de er virksomme på gruppenivå, før de inngår i et godkjent opplæringstilbud.

Psykologene og psykologenes arbeidsmetoder er til syvende og sist til for befolkningen, som fortjener å vite om det vi driver med, er til nytte eller skade for dem.

Referanser

- American Psychological Association. (2006). Evidence-based practice in psychology. *American Psychologist*, 61(4), 271–285. <https://doi.org/10.1037/0003-066X.61.4.271>
- American Psychological Association, division 12. (2017, 6. mars). *Psychological Debriefing for Post-Traumatic Stress Disorder*. <https://div12.org/treatment/psychological-debriefing-for-post-traumatic-stress-disorder/>
- Høstmælingen, A. (2023). Behandlingsmetoders rolle i evidensbasert psykologisk praksis. *Tidsskrift for Norsk Psykologforening*, 60(3), 142–150. <https://doi.org/10.52734/z236YHd9>
- Melchert, T. P., Halfond, R. W., Hamdi, N. R., Bufka, L. F., Hollon, S. D. & Cuttler, M. J. (2024). Evidence-based practice in psychology: Context, guidelines, and action. *American Psychologist*, 79(6), 824–837. <https://doi.org/10.1037/amp0001253>
- Norsk psykologforening (2007). Prinsipperklæring om evidensbasert psykologisk praksis. *Norsk psykologforening*. <https://www.psykologforeningen.no/fag-og-politikk/psykologprofesjonen/prinsipperklaering-om-evidensbasert-psykologisk-praksis>
- Satterfield, J. M., Spring, B., Brownson, R. C., Mullen, E. J., Newhouse, R. P., Walker, B. B. & Whitlock, E. P. (2009). Toward a Transdisciplinary Model of Evidence-Based Practice. *The Milbank Quarterly*, 87(2), 368–390. <https://doi.org/10.1111/j.1468-0009.2009.00561.x>
- Williams, K. C. (2025, 28. mars). Hvem er Psykologforeningen til for? *Tidsskrift for Norsk psykologforening*. <https://www.psykologtidsskriftet.no/artikkel/2025as03ae-Hvem-er-psykologforeningen-til-for->

Publisert: 12.04.2025, Tidsskrift for Norsk psykologforening. Publisert under åpen tilgang med CC BY 4.0-lisensen.